

EU:s resultattavla för rättskipning

2012/13:FPM95

Justitiedepartementet

2013-04-30

Dokumentbeteckning

KOM (2013) 160

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om en resultattavla för rättskipning i EU – Ett verktyg för att främja effektiva domstolsväsen och tillväxt.

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 27 mars 2013 meddelandet om en resultattavla för rättskipning i EU – Ett verktyg för att främja effektiva domstolsväsen och tillväxt. Syftet med resultattavlan är att genom att tillhandahålla ett komparativt jämförelsematerial avseende trender i de nationella domstolarnas grad av oberoende, effektivitet mm underlätta formuleringen av strategier för effektivare rättsväsenden och därigenom främja ekonomisk tillväxt i unionen och ömsesidigt förtroendet mellan medlemsstaterna. Den föreslagna jämförelsemetoden är baserad på ett antal gemensamma indikatorer. Dessa kan variera beroende på syftet med jämförelsen.

2013 års resultattavla är inriktad på sådana faktorer i domstolsväsendena som bidrar till att förbättra företags- och investeringsklimatet. Kommissionen nämner samtidigt att verktyget kan komma att breddas att omfatta även andra delar av rättsväsendet och andra rättighetsrelaterade parametrar.

Regeringen delar kommissionens syn på betydelsen av effektiva domstolsväsenden som en förutsättning för tillväxt och konkurrenskraft. Regeringen välkomnar också det pågående arbetet inom kommissionen och bland medlemsstaterna att stärka respekten för unionens grundläggande värden såsom mänskliga rättigheter och rule of law.

Regeringen anser att arbetet att mäta och fastställa trender inom unionen bör utgå från och ta fasta på redan existerande institutioner, processer och metoder, och att kommissionen bör ha en ledande roll. I fråga om resultattavlan anser regeringen det ännu inte visat att det behöver inrättas

ytterligare jämförelsemetoder utöver de som redan finns inom ramen för andra internationella organisationer. Det är också tveksamt om de av kommissionen föreslagna indikatorerna mäter sådant som kommissionen efterfrågar, nämligen kvalitet, oberoende och effektivitet hos de nationella domstolsväsendena. Ytterligare analys och beredning inom kommissionen är därför påkallat.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Arbetet med att förbättra tillväxten och konkurrenskraften är en prioriterad fråga för EU. Inom ramen för den Europeiska planeringsterminen, den årliga tillväxtrapporten¹ och de ekonomiska anpassningsprogrammen² har kommissionen lyft fram och integrerat de nationella rättssystemens betydelse som en strukturell komponent för tillväxt. Ett effektivt och oberoende rättsväsende kan också bidra till att stärka medborgarnas och företagens förtroende för de nationella rättsliga institutionerna.

Mot bakgrund av detta har kommissionen sett ett behov av att systematiskt granska de nationella rättssystemens verksamhet för att sedan, inom ramen för den europeiska planeringsterminen, kunna lämna landspecifika rekommendationer i syfte att förbättra kvalitet, oberoende och effektivitet hos de nationella rättssystemen. Kommissionen presenterade därför den 27 mars 2013 meddelandet om en resultattavla för rättsskipning i EU – Ett verktyg för att främja effektiva domstolsväsen och tillväxt.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen redogör i meddelandet för behoven av att stärka de nationella domstolsväsendenas kvalitet, oberoende och effektivitet i syfte att stärka EU:s tillväxt och konkurrenskraft. För att stödja EU och medlemsstaternas arbete i detta syfte lyfter kommissionen fram behovet av en systematisk granskning av de nationella domstolsväsendena som bygger på objektiva, tillförlitliga och jämförbara uppgifter.

EU:s resultattavla för rättsskipning i EU ska, enligt kommissionen, fungera som ett icke-bindande jämförelseverktyg genom att tillhandahålla jämförbar statistik över de nationella domstolsväsendenas verksamhet. Jämförelsen ska ske utifrån ett antal indikatorer. Resultattavlan ska ge en bas för en öppen dialog med medlemsstaterna om hur man kan åstadkomma bättre domstolsväsenden och även kunna resultera i påpekanden om områden med behov av reformer.

¹ Meddelande från kommissionen, årlig tillväxtöversikt 2012, KOM (2011) 815 slutlig

² Ekonomiska anpassningsprogram finns för Grekland, Irland, Lettland, Portugal.

Kommissionen lyfter i meddelandet fram att även om resultattavlan för rättsskipning i EU för år 2013 fokuserar på förutsättningarna för ekonomisk tillväxt är avsikten att verktyget gradvis ska komma att omfatta andra delar av domstolsväsendena och andra element inom rättsskipningkedjan. Vid framtagandet av indikatorerna i resultattavlan har kommissionen vänt sig till Europarådets kommission för effektiv rättvisa (CEPEJ) för att samla in statistik och analys. Resultattavlan använder även statistik från Världsbanken, World Economic Forum och World Justice Project.

Närmare om de valda indikatorerna för EU:s resultattavla för år 2013

I 2013 års resultattavla har kommissionen valt att fokusera på 24 indikatorer som primärt avser visa på effektiviteten hos den nationella rättsprocessen såvitt avser icke straffrättsliga förfaranden, bl.a. handläggningstid, avslutandegrad, och antal pågående mål. Även indikatorer kring övervakning och utvärdering av domstolarnas verksamhet, användning av informations- och kommunikationsteknik i domstolar, användning av metoder för alternativ tvistlösning, utbildning av domare, avsatta resurser samt uppfattningen om de nationella domstolsväsendenas oberoende används i resultattavlan.

Närmare om slutsatserna i 2013 års resultattavla

Kommissionen redogör i meddelandet för de slutsatser som 2013 års resultattavla lett till. Kommissionen konstaterar att det finns stora skillnader i längden på domstolsförfaranden mellan medlemsstaternas domstolsväsenden och att vissa medlemsstater har problem med ett stort antal oavslutade mål i domstolarna. Flertalet medlemsstater saknar övergripande övervakningssystem eller statistik för utvärdering, samt kvalitetsuppföljning av domstolarnas verksamhet. Vissa medlemsstater hamnar även väldigt lågt i den internationella rankningen av uppfattningen om de nationella rättssystemens oberoende som redovisas i resultattavlan.

Kommissionen föreslår i meddelandet att slutsatserna ska omvandlas till prioriteringar för kommissionen att användas i den landspecifika analysen inom ramen för 2013 års europeiska planeringstermin och de ekonomiska anpassningsfonderna. Kommissionen föreslår även att regionala utvecklings- och socialfonder ska finnas tillgängliga för reformer av de nationella domstolsväsendena inom ramen för nästa fleråriga budgetram.

Enligt kommissionen borde betydelsen av välfungerande nationella domstolsväsenden göra att alla medlemsstaterna prioriterar insamlingen av opartisk, tillförlitlig, objektiv och jämförbar statistik som tillgängliggörs i resultattavlan.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa 2012/13:FPM95

Meddelandet innehåller inte några förslag av sådan karaktär att en bedömning kan göras av eventuella konsekvenser på svenska regler i detta skede.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet innehåller inte några förslag av sådan karaktär att en bedömning kan göras av eventuella konsekvenser på svenska regler i detta skede. Regerings utgångspunkt är dock att om kostnader skulle uppstå på nationell budget bör dessa finansieras inom befintlig ram.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen delar kommissionens syn på betydelsen av effektiva domstolsväsenden som en förutsättning för tillväxt och konkurrenskraft. Regeringen välkomnar också det pågående arbetet inom kommissionen och bland medlemsstaterna att stärka respekten för unionens grundläggande värden såsom mänskliga rättigheter och rule of law.

Regeringen anser att arbetet att mäta och fastställa trender inom unionen bör utgå från och ta fasta på redan existerande institutioner, processer och metoder, och att kommissionen bör ha en ledande roll. I fråga om resultatavslutningen anser regeringen det ännu inte visat att det behöver inrättas ytterligare jämförelsemetoder utöver de som redan finns inom ramen för andra internationella organisationer. Det är också tveksamt om de av kommissionen föreslagna indikatorerna mäter sådant som kommissionen efterfrågar, nämligen kvalitet, oberoende och effektivitet hos de nationella domstolsväsendena. Ytterligare analys och beredning inom kommissionen är därför påkallat.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har ännu inte remitterats från svensk sida.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen lämnar i meddelandet förslag om att använda de slutsatser som meddelandet redovisar i en öppen dialog med medlemsstaterna, Europaparlamentet och andra berörda om hur man inom ramen för den europeiska planeringsterminen kan fortsätta förbättra de nationella domstolsväsendena. Kommissionen planerar hålla en högnivåkonferens den 21-22 november 2013 för att inleda en breddare debatt kring det rättsliga områdets betydelse i EU. Kommissionen avser även utreda hur en förbättrad statistikinsamling kan genomföras.

4.2 Fackuttryck/termer

Inte aktuellt.